

Єднаймося в Просвіті!

Вставай, народе, - час і пора
Нам будувати свій Храм добра,
Чуєш, як дзвонить Софії б'ють, -
Квітуть Звитязців
рушати в путь.
Степан Дасеві

№ 15 (277)
6 травня
2010 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Гол. редактор – Богдан Вівчар * Редактор – Михайлина Боднар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзєбчук * Набір – Наталя Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського, 18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * Наші реквізити: Р/р 2600630015124 в Укрсоцбанку МФО 336019, код 04929075. * За зміст та достовірність інформації у рекламі відповідальність несе рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідальність несе автор * Редакція застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

ПОДІЇ І ЧАС

ЗІ СЛЮЗАМИ НА ОЧАХ...

Світ відзначає 65-ту річницю перемоги над фашизмом. Українці, які понесли найтяжчі втрати у тій кривавій бої, віддають данину пам'яті убієнним і вшановують живих учасників боротьби. І тих, хто воював на фронті, і тих, хто боровся у запіллі, вояків УПА, підпільників. Дослідники наводять факти і стверджують, що упівці провели понад 360 успішних боїв проти німецьких окупантів, але нинішня влада, а це ж – Партія регіонів, комуністи, литвинівці так і не спроможуться визнати борцями за волю тих, хто під національним стягом воював з ворогами, хоч сьогодні сидять під ним же у найвищих кабінетах. І навіть встають, коли лунає «Ще не вмерла Україна...»

Не визнають!.. Мовляв, це – фашистські прислужники, але ж трепетно чекатимуть вітання від Президента, який править державою, за яку боролись саме вояки УПА, учасники національно-визвольних змагань. І прикро, що однопартійці-регіонали, а ще одноступі-комуністи із парламентської більшості поливають брудом бійців армії УПА, які справді вели смертельний двобій з окупантами.

Автім, задля відтворення російської імперії і Симоненко, і Путін, і Медведєв спільно з Януковичем благословлятимуть мілітарне травнево-переможне дійство. Як співаєтьс я у підпільній повстанській коломийці: «Нам не треба ковбаси, нам не треба сала, тільки б з Кремля у Москві зірка не упала...»

А про українську ціну великої перемоги читайте в сьогоднішньому числі часопису.

А ТИМЧАСОМ...

І ДО 2017-го ЗАБАГАТО

Законопроект «Про виведення Чорноморського флоту Російської Федерації в зв'язку із закінченням його терміну перебування на території України» зареєстрували у Верховній Раді народні депутати від УНП Іван Заєць та Ярослав Джорджик. Проект пропонує визначити дату 27 травня 2017 року – останнім днем перебування Чорноморського флоту на території України.

Пропонується відповідно до попередньо досягнутої згоди, викладеної в Угоді між Україною

і Російською Федерацією про статус та умови перебування Чорноморського флоту на території України, письмово звернутись до російської сторони з вимогою вивести Чорноморський флот з території України у зв'язку закінченням терміну дії Угоди. Також Кабінетові Міністрів пропонується розробити та затвердити детализований план додаткових заходів із соціально-економічного розвитку міста Севастополя на 2017–2027 роки.

ПРАВДИ!..

ВІДКРИЙТЕ АРХІВИ

Конгрес Українських Націоналістів вимагає від керівництва Російської Федерації надати поіменний список полонених українців, які служили в польській армії і були розстріляні органами НКВС у 1940 році в Катині та інших таборах і тюрмах СРСР.

Документальним підтвердженням убивства військовополонених є таємна доповідна записка № 794/5 від 1940 року Народного комісара внутрішніх справ Лаврентія Берія до Й. Сталіна і таємний лист від 9 березня 1965 голови Комітету державної безпеки при Раді міністрів СРСР А. Шелєпіна до М. Хрущова, йдеться у зверненні КУН.

Відповідно до Ризького договору 1921 року між Росією та Польщею, західноукраїнські землі перебували в складі польської держави, а рішенням Ради Послів Антанти від 1923 року українцям надавалось польське громадянство, відтак, українці служили в польському війську.

На початку Другої світової війни, відповідно до пакту Ріббентроппа-Молотова, в 1939 році західноукраїнські землі, які входили до складу

польської держави відійшли до СРСР, а решта території Польщі – до нацистської Німеччини. Військовополонені польської армії, в складі якої були й етнічні українці, утримувались в таборах НКВС СРСР (14 736 осіб – 97 відсотків за національністю поляки) та в тюрмах західних областей України (18 632 осіб із них 10 685 поляків), що засвідчено у таємній доповідній записці № 794/5 від 1940 року Народного комісара внутрішніх справ Л. Берія до Й. Сталіна.

У цій же таємній записці висловлене прохання Берія до Сталіна «рассмотреть в особом порядке, с применением к ним высшей меры наказания – расстрела». Сталін задовольнив пропозицію Л. Берія і полонених було розстріляно у 1940 році в Катині під Смоленськом та інших таборах.

Конгрес Українських Націоналістів переконаний, що українська влада повинна гідно вшанувати пам'ять українців, вбитих у Катині та інших таборах і тюрмах СРСР, і вимагати від Російської Федерації, як правонаступниці СРСР, офіційних вибачень за скоєні злочини.

ОСЬ ДЕ, ЛЮДИ, НАША СЛАВА!..

ЗОЛОТА СТОРІНКА ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ

На Снятинщині у селі Завалля широко відзначили 110-річчя Завальської «Січі». Учасники урочистості, в якій взяв участь голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан Волковецький, поклали вінки і квіти до пам'ятного знака – Тризуба, встановленого у 2000 році. На ньому, як спонук до нинішнього і наступних поколінь, напис: «Завальська «Січ». Згадаймо славних січовиків, героїв-повстанців, усіх, хто воював за волю України... Згадаймо!»

А побіля пам'ятного знака на білій стелі в сонячних барвах полум'яніе напис: «На Покутті, де злились воедино Прут з Черемошем, вічні справи творять люди щедрі. Тут далека п'ята днина травня 1900-го подарувала Україні Завальську «Січ», організованою доктором Кирилом Трильовським». А потім на вічу промовці говорили про величисті події, яка є золотою сторінкою всеукраїнської історії.

А почалася вона 5 травня 1900 року, коли в с. Завалля Снятинського повіту Кирило Трильовський заснував першу «Січ» – спортивно-руханкове товариство. Сама історія січового руху на Західній Україні свідчить про величезне значення цієї події, про її масштабність. Із невеличкого гурту, який зав'язався в малому покутському селі, за короткий час виріс у велику й широко розгалужену організацію, що охопила народні низи та захопила українську молодь.

Своїм швидким розвитком Січова організація завдячує невсипущій праці свого засновника, який задля неї не жалів ні сил, ні часу, віддаючись їй до самозабуття. Тому не дивно, що «Січі» дуже швидко й густою сіткою охопили Покуття і поширилися звідти по всій Галичині, а далі по Буковині. Тут були сприятливіші політичні умови, ніж у Галичині, якою правила польська шляхта, що вбачала в «Січах» лютого ворога свого панування та всіляко намагалася спинити їхній розвиток.

З утвердженням у 1908 році центрального органу Головного Січового Комітету, перейменованого у 1912 році на Український Січовий Союз (знаходився з 1908 р. у Станиславові, 1912–1924 рр. – у Львові; генеральний отаман – К. Трильовський, головний осавул – Я. Веселовський, головний обозний – Д. Катамай, головний четар – Ф. Калинович), рух січовиків

охопив велику кількість молоді. У 1913 році в Галичині діяли понад 900 первинних організацій «Січі», в яких налічувалось біля 80 тис. членів. Всі вони були зобов'язані працювати над своїм фізичним і моральним вдосконаленням, дотримуватися національного одягу, приходити на спортивні змагання і свята в одностроях, з малиною стрічкою через плече. Сільські й повітові «Січі» мали свої прапори.

Найбільш масовими виховними формами діяльності «Січі» було проведення сільських, повітових і крайових демонстрацій та спортивних змагань. У спортивному святі, проведеному у Львові 1914 року брало участь 12 тисяч членів «Січі», «Сокола», «Пласту», а також представники чеських, хорватських, словацьких і румунських спортивних товариств. Це був величезний збір нашого українського селянства! Раніше ніхто такого не бачив, так як всі січові свята відбувались у провінціях, в повітових містах, а тут уперше виступив весь український край, звітуючи, хто в ньому є господарем!.. Масові заходи сприяли патріотичному й фізичному вихованню української молоді.

Патріотичному вихованню та оздоровчій роботі молоді сприяли також періодичні видання Українського Січового Союзу («Зоря», «Хлопська правда», календарі «Отаман», «Запорожець»). Під час «визвольних змагань 1917–1921 рр. уряд України намагався організу-

вати культурно-оздоровчі товариства «Січі» на всій території держави. У затвердженому у лютому 1919 р. статуті гімнастично-спортивного товариства «Січ» підкреслювалося, що «метою товариства є фізичне оздоровлення української нації і виховання національного почуття дисципліни і громадянськості». У статуті пропонувалось розвивати такі основні види спорту, як гімнастика, верхова їзда, фехтування, плавання, веслування, футбол, волейбол.

Творче перо нашого генія Івана Франка гідно оцінило той порив у пісні-програмі «Гей, Січ їде, красен мак цвіте!.. Кому прикре наше діло – нам воно святе!..» Товариський дух, січові звичаї, козацькі назви старшин (кошовий, осавул, писар, обозний), висока громадська мораль, боротьба з пияцтвом, самоосвіта, боротьба з москвофільством й австрійсько-польським рутенством, патріотична любов до своєї матінки-України, жертвність задля української справи, горде почуття приналежності до великої культурної нації – все це було великою національною школою. Проїшли через цю школу тисячі молодих хлопців і дівчат на початку XX століття.

Воскресали козацька слава й національний дух, спортивно-руханкові діяння розвинулись у діла мілітарні. Вони породили українську військову форму – леґіон Українських січових стрільців (1914–1920), яка пізніше відіграла значну роль у формуванні Української Галицької Армії та в боротьбі за українську державність. Внаслідок поразки Української Народної Республіки реалізувати програму створення широкої мережі «Січі» не вдалося. На окупованих Польщею західноукраїнських землях їхня діяльність була заборонена з 1924 року (у с. Горбачах, поблизу Львова, «Січ» проіснувала до 1930 р.). У діаспорі найбільш численні та активні організації «Січі» були у США, Канаді, Чехословаччині, Німеччині.

Н. К.

ДОЛІ НАПЕРЕКИР

ПОВІР У СЕБЕ

Івано-Франківський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді провів в обласному центрі Прикарпаття 11-й обласний фестиваль творчості дітей з функціональними обмеженнями «Повір у себе». Учасниками фесту стали переможці районних змагань.

Фестиваль «Повір у себе» проводиться у номінаціях: літе-

ратурна творчість (вірші, проза), образотворче, декоративно-прикладне, декламаційне та музичне мистецтво.

Обласному фестивалю передували відбіркові фестивалі «Повір у себе». До Івано-Франківська діти з районів приїхали у супроводі соціальних працівників, які подбали про транспорт і допомогли в оформленні творчих робіт.

Гості й учасники фестивалю взяли участь у цікавій відпочинково-розважальній програмі з участю знаних артистів Прикарпаття, зокрема, гурту «Полос», а також переможців Всеукраїнських конкурсів естрадно-спортивних, балетних танців.

Усім учасникам вручені грамоти, подарунки, квіти. Переможці матимуть змогу оздоровитися у міжнародному дитячому центрі «Артек» під час спеціалізованої зміни «Повір у себе, і в тебе повірять інші!»

Вл. інф.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ «ГАЛИЦЬКУ ПРОСВІТУ»! Передплатний індекс 91083

ТЕМА ДНЯ

«Нині, коли Україна врешті стала незалежною державою, на її владу лягає історична відповідальність сказати українському народові й усьому світовому співтовариству неприховану правду про Другу світову війну, місце і трагічну долю в ній України» (зі звернення Української всесвітньої координаційної ради до української та світової громадськості з приводу 50-річчя Другої світової війни).

ЗІ СЛЪОЗАМИ НА ОЧАХ...

Моє покоління належить до дітей війни, яких вона немилосердно зачепила, вразила своїм чорним крилом. Мої батьки ходили по її вогненних дорогах, а я з братиком Євгеном перебував у розореному, спустошеному гнізді дідуся Кирила й бабусі Ганни. Довелося нам у ці важкі роки терпіти голод, пізнати нестатки, бачити горе, яке приносили до сусідів похоронки з поля бою. Всі тоді жили в очікуванні кривавого побідою, яке вселяло страх, тривогу, а то й зневіру.

Три брати мого батька, тобто мої рідні дядьки, також пішли воювати з гітлерівськими загарами. Дядько Федір Кирилович повернувся з війни без ноги. Дядько Микола Кирилович Бурнашов загинув при обороні Москви, а його двійко дітей осиротіли, а мій батько – Василь Кирилович та дядько Володимир Кирилович повернулися додому. Тому про війну я знаю не з розповідей.

У коловерт Другої світової війни була втягнена 61 держава, 110 мільйонів осіб були залучені до військової служби. Дві тоталітарні держави – сталінсько-більшовицька і гітлерівсько-нацистська, червона й коричнева – зійшлися у протистоянні. Намагаючись створити надраду, яка б панувала над іншими народами, нацисти планували загарбати природні багатства України й використовувати її людські ресурси.

Більшовиків завжди характеризували брехливістю, фальсифікацією і підлістю. Вони горланили, що гітлерівці напали на СРСР підступно, не попередивши про свій напад. У той час СРСР сам першим готувався до війни. Ще з 1929 року прославився той «король мін» Ілля Старінов, який пізніше підірвав у Харкові будинок, під уламками якого загинув командуючий гарнізоном генерал-лейтенант Браун та його найближче оточення. У відповідь на диверсійний акт гітлерівці розстріляли безліч ні в чому не винних харків'ян.

«Починаючи з 1929-го я займався підготовкою партизанів-диверсантів у спеціальній школі, – зізнався полковник Старінов. – Знаю, що подібних закладів, які належали одночасно двом господарям – ОДПУ та ДРУ – тільки в Україні було, як мінімум, п'ять. Три в Києві, по одній у Харкові і в Куп'янську. Певна річ, вони були дуже засекречені, працювали «під дахами» курсів навчання техніків підвищення політнавчання бійців, мисливських господарств. Все готувалося для того, щоб відразу після початку війни всі підготовлені спецколами

диверсійні групи, набрані зі співробітників ДПУ–ДРУ, залишались на окупованій території, під «дахами» абсолютно аполітичних громадян або навіть ворогів радянської влади. У їхнє завдання входило виведення з ладу комунікацій, мостів, автомобільних та залізничних шляхів після того, як противник все відбудує. У кожній оборонній споруді проектувалося порожнє місце для миттєвого закладення мін. Викопувалися підземні склади, бункери, планувалися явки. Всі навчання відбувалися на таємних полігонах, поблизу від загальновійськових, з тим, щоб місцеві жителі думали, що проводяться чергові навчання... У 1933 році мене скерували в Москву для диверсійної підготовки іноземних комуністів. Вони, зрозуміло, вчилися під прізвищами, але потім виявилось, що я показував ні багато ні мало... Вільгельму Піку, Пальміро Тольятті, Олександрові Завадському...»

А за згадуваний радянським обер-терористом Судоплатовим у своїх мемуарах замах на гауляйтера Білорусії Кубе було знищено біля десяти тисяч мирних жителів Мінська.

Аналізуючи антифашистську боротьбу, видатний білоруський письменник Василь Биков у статті «Горький привкус перемоги» зауважував: «Сотні білоруських деревень опалили вогнем тільки руками немців, тільки тому, що їх знищення було спровоковано партизанами». Доречно буде сказати, що УПА оберігала населення окупованих нацистами теренів від необдуманих кроків радянських партизанів та диверсантів у тилу ворога.

До речі, український публіцист Юрій Краснощок дослідив, що культурний центр Києва – вулицю Хрещатик, Успенський собор Печерської Лаври та інші підірвали підрозділи НКВС за особистим наказом Сталіна і Берії.

...Коли Червона армія відступила аж до Москви, то населення України залишалось беззахисним перед окупантами. Щоб захистити його від ворога, восени 1942 року була створена Українська Повстанська Армія, якою командував спочатку Дмитро Клячківський, а потім видатний український полководець – генерал-хорунжий Роман Шухевич.

Геннадій БУРНАШОВ,
історик і філолог, український письменник-публіцист

(Далі буде)

ПРАВДА, ЯКОЮ ВОНА Є...

ВІДПОВІДЬ НА ЗВЕРНЕННЯ ДЕПУТАТІВ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

(Закінчення. Поч. у № 14)

8. Історію Другої світової війни треба починати для Радянського Союзу з 1 вересня 1939 року, коли, як вже було сказано, два союзники – диктатори Гітлер і Сталін уклали так званий Пакт Ріббентропа–Молотова й почали війну як союзники, розділивши між собою окуповану Польщу. Починаючи з середини 30-х років Радянський Союз був потужним спонсором гітлерівської Німеччини. Великі поставки нікелю, нафти, зерна та іншої стратегічної сировини зміцнювали режим Гітлера. До цього слід додати, що десятки тисяч німецьких офіцерів, особливо льотчиків, танкістів та інших військових спеціалістів, підготовлені в радянських військових училищах та академіях. Це тепер загальновідомий факт. Серед них такі відомі німецькі генерали як Гудеріан, Герінг і багато інших. У 1939 році після розгрому Польщі у Бресті був проведений спільний німецько-радянський військовий парад, яким командував уже відомий вам генерал Гудеріан. Слід зазначити, що в 1933 році при виборах до Рейхстагу Сталін допоміг Гітлеру стати канцлером, з перевагою в 1–2 голоси, заборонивши німецьким комуністам іти на вибори в одному блоці з соціал-демократами. Це забезпечило Гітлерові перемогу.

9. Тільки жорстока расова політика Гітлера до поневоленних народів і радянських військовополонених змусила Червону армію чинити опір і героїчно битися на фронті. Понад 11 000 військовослужбовців стали Героями Радянського Союзу, а мільйони – нагороджені орденами й медалями. І сьогодні ми таких людей глибоко шануємо й поважаємо. США та Великобританія надавали Радянському Союзу величезну військову допомогу. Все це допомогло подолати фашизм із дуже великими труднощами й людськими та матеріальними втратами.

Можна навести і трагічні цифри: 125 тисяч військовослужбовців Червоної армії були розстріляні за вироками військових трибуналів і понад 27 мільйонів загинули в боях. В середньому за одного вбитого німця гинуло 10 радянських бійців. Такі жертви дуже важко назвати величезною перемогою.

Ще раз наголошуємо: ветеранів ми шануємо, могили їхні зберігаємо і впорядковуємо. Вони цього давно заслужили як жертви двох диктаторів. Це свято повинно мати поминальний і траурний характер, як це роблять усі народи – учасники Другої світової війни. Для України це дійсно Друга світова війна, бо ми не були суб'єктом міжнародного права, а складовою частиною імперії Радянський Союз. На жаль, Україна в цій війні понесла найбільші втрати. Водночас, тисячі українців стали генералами й маршалами Червоної армії, героями Радянського Союзу, збагатили

військове мистецтво Червоної армії, але своєї держави не здобули. Багато вчених називають цю війну німецько-радянською або німецько-російською, якою вона стала з 22 червня 1941 року. Словосполучення «Радянський Союз» існувало тільки для внутрішнього вжитку, щоб обдурити людей, на міжнародному рівні фігурувало слово «Росія». Таке словосполучення, як «советский человек» або «советский народ» з точки зору міжнародного права звучить абсурдно.

10. Луганській обласній раді слід нарешті вивчити українську мову згідно вимоги Конституції України і рішення Конституційного Суду. Тут доречно нагадати, що основою російської є українська мова. Тільки російські слова набагато довші, але корені у них українські. Так, до будь-якого українського слова додайте «леніє» або «ічеський» і виходить російська мова. Наприклад наступ – наступленіє, заява – заявленіє, додаток – добавленіє, соціалістичний – соціалістический, якісний – качественний і т. д. Романи «Тихий Дон», «Война и мир» перекладені українською мовою без скорочень і український текст коротший на 150–200 сторінок. В українській мові взято фонетичний метод, як говоримо, так і пишемо, у нас немає орфоєї, як у росіяни: вада, малако, харашо і т. д.

Ще 1934 року в Парижі на Міжнародному конгресі визнали найбільш милозвучними мовами іспанську, італійську, фарсі (перську) й українську. Англійська, німецька, російська займають якесь-надцяте місце і не входять навіть у першу десятку милозвучних мов. Наша мова як мовта бездержавного народу століттями була упосліджена й принижена. Тож шануймо і поважаймо нашу її у відродженій українській державі. На історію треба дивитися українськими очима й виходячи з інтересів нашої держави.

Доречно нагадати, що за часів Радянського Союзу всі документи по лінії рад велися українською мовою. І нині чиновник на державній службі, який не знає державної мови, не має права бути на цій посаді.

Варто усвідомити, що не треба було Україну завойовувати 1920 року, і, можливо, не довелось би її визволяти (фактично вкотре скупувати) восени 1944 року. Ще раз наголошуємо, що Україна була окупована радянською Росією з осені 1920 року по серпень 1991 року. Тільки усвідомлення цього допоможе нам зрозуміти важку історію і боротьбу за свою незалежність.

Ми повинні шанувати своїх національних героїв, серед яких Богдан Хмельницький, Іван Виговський, Іван Мазепа, Симон Петлюра, Павло Скоропадський, Михайло Грушевський, Роман Шухевич, Андрій Мельник, Степан Бандера і сотні тисяч інших відомих і невідомих героїв, які загинули за Українську державу. Росія давно визна-

ла Колчака, Денікіна та інших діячів Росії, які належали, до так званого «білого руху». Петро I для росіянина імператор, який створив на завойованих землях московську імперію, а для нас він – кат українського народу, як Ленін, Сталін і їм подібні. Тому у нас з Росією не може бути жодної спільної історії, як нам намагаються нав'язати.

Починаючи з 22 січня 1918 року по 24 серпня 1991 року Україна шість разів проголошувала свою незалежність, але зовнішні вороги не дали їй закріпитися. Ми – велика європейська нація і лише вороги ділять нас на західняків і східняків. У нас єдині інтереси і спільна мета – велика соборна Україна від «Сяну до Дону».

Дія інформації, сучасна Україна має 603,7 тис. кв. км, а наша етнічна територія складає 1 мільйон 50 тис. кв. км. Великі обшири нашої землі знаходяться в Росії, Польщі, Білорусі, Молдові, Румунії і навіть у Словаччині (так звана Пряшівська Русь). Україна ніколи не брала рівноправної участі у визначенні своїх кордонів, це вирішували Москва, Варшава, Париж та інші держави, які ділили нашу землю на свій розсуд. Україна ніколи не зазіхала на чужі землі, а лише оборонялася від численних ворогів.

Розумні англіїці кажуть, що можна програти всі битви, крім останньої. Ми переконали, що Україна нарешті веде останню битву за свою незалежність. Спосіб існування Росії – це постійні війни, що підтверджує остання війна на Кавказі. А деякі політики, судячи із заяв московського керівництва, прогностують можливий військовий конфлікт з Україною.

P. S. Ми не переписуємо історію, а навели загальновідомі факти, які замовчували або перекривали на свою потребу окупанти їхні прислужники. Серед них були: Росія, Польща, Німеччина, Угорщина, Румунія і навіть Чехословаччина. Ленін в 1917 році за гроші німецького кайзера Вільгельма, який був двоюрідним братом Миколи II, організував більшовицький переворот, а Сталін допоміг Гітлерові укріпитися, а потім разом з ним як союзники розв'язали Другу світову війну. Під час репресій в Радянському Союзі за 70 років загинуло понад 70 мільйонів радянських громадян. Наголошуємо, 70 мільйонів загинули внаслідок репресій радянської влади, не враховуючи загиблих під час війни. Обидві імперії ганебно канули в Лету. Самостійна Україна має свої державні інтереси, і на минуле і майбутнє треба дивитися з точки зору нашої нації, а не очима таких українофобів, як Табачник, Левченко і їм подібні. Їхнє знання історії базується на точці зору великодержавної політики Росії. Нашу історію треба вивчати комплексно, на основі відкритих архівів, а не такими дозами, які подавали наші окупанти різних сортів і в різний час.

Ярослав ОЛЕНЧУК, полковник

ФОТОФАКТ

УКРАЇНЦІ! БУДЬТЕ ПИЛЬНІ!

Товариство «Меморіал» імені Василя Стуса знайшло цікаве фото Гітлера, який присутній на поминальних заходах за його померлим другом Й. Пілсудським.

У 1934 році Гітлер уклав таємний договір з Пілсудським про війну з СРСР за українські та білоруські землі. За польсько-німецькою домовленістю, після спільної перемоги фашистської Німеччини і пілсудської Польщі над СРСР, окупована більшовицькою Росією у 1919–1920-х роках територія Української Народної Республіки мала дістатися полякам, а німці отримали б Білорусь.

Однак голова Польщі, українофоб й ініціатор репресій проти українців Й. Пілсудський несподівано для Гітлера помер 12.05.1935 р. Через декілька днів був влаштований урочистий похорон у Кракові й траурні заходи по всій Польщі, а в Берліні, за наказом Адольфа Гітлера, відбулися поминальні заходи за Пілсудським на найвищому рівні.

В 1939 році, після капітуляції Польщі та взяття Кракова, Гітлер наказав військовій комендації виставляти щоденну почесну варту біля гробу Пілсудського. Гарний жест. Він був щирим з боку Гітлера. Адже їх поєднувало спільне бажання захопити й роз-

Адольф Гітлер та вище керівництво фашистської Німеччини під час поминальних заходів за Пілсудським у Берліні на фоні символічної труни з польським прапором та орлом

ділити Україну, поневолити український народ.

Це фото дозволяє інакше подивитися на стосунки цих двох одіозних постатей ХХ століття. А також зрозуміти, чому сучасна Польща послідовно фальсифікує всі етапи українського національно-визвольного руху, бореться проти його символу – Степана Бандери та відновлення національної пам'яті українців. Поляки часів Пілсудського планували за допомогою Гітлера задовольнити свої окупантські апетити: два імперіалісти знайшли спільну мову. Нині ж, приховуючи це, вони намагаються за допомогою наклепів на С. Бандеру та УПА суто інформаційно переказати на них свою ганьбу співпраці пілсудчини з гітлерівським режимом.

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ

ПЕРЕМОГА СПОНУКАЄ ДО ЄДНОСТІ

XX з'їзд Спілки офіцерів України звернувся до громадськості з приводу відзначення 65-ої річниці перемоги над фашизмом.

«Війна принесла горе, сльози, страждання. Перемога дісталася кров'ю та потом воїнів, масовим героїзмом на передовій і в тилу. Серед цих героїв багато вихідців з України, з інших етнічних українських земель, мовиться у зверненні. Ми пам'ятаємо прізвища командувачів фронтів М. Ф. Ватутіна та І. Д. Черняхівського, майстра повітряних боїв І. М. Кожедуба, снайпера Л. М. Павліченко, командира загону французького Спротиву В. В. Порики, лейтенанта О. П. Береста, який встановлював прапор перемоги над Рейхстагом, новатора виробництва М. М. Мазая.

Безмежним є вклад у перемогу мільйонів синів та доньок України, які воювали з ворогом від Волги до Відня, від Кавказу до Заполяр'я. Серед них є такі, чії могили залишилися по місцях боїв, і такі, хто після поранень і тяжких воєнних випробувань відбудовував країну.

Честь вам і хвала, герої війни!
Вічна слава тим, хто не повернувся з бою чи помер від ран!

Спасибі тим учасникам війни, хто і зараз поруч з нами допомагає сучасникам розібратися в проблемах сьогодення!..

Трагедією України була необхідність спротиву як нацистським, так і комуністичним поневолювачам. Це привело до того, що українці часом були вимушені стріляти один в одного. Війна свідомих українських націоналістів і тих громадян з України та інших республік, що стали під їхні знамена, велася в ім'я свободи й незалежності. І якщо комуністична ідеологія, яку не цікавили долі людей, визнавала за воїнами Червоної армії справедливість їхніх дій, то воїнам Української Повстанської Армії, що гинули за свободу України, було відмовлено у визнанні права на таку боротьбу. Тому що право на свободу не визнавалося керманічами країни».

Але Україна здобула незалежність. І головне нині – примирення українців, які воювали по різні сторони барикад як представники бездержавної нації. Просимо нас перемогти наслідки імперської брехні. Суспільство повинно визнати справедливість боротьби українських патріотів за незалежність України, йдеться у листі, який оголосив на з'їзді полковник Григорій Чепкий, учасник бойових дій, двічі кавалер ордена Червоної Зірки, ордену Б. Хмельницького, ордену Великої Вітчизняної Війни.

ПОЗИЦІЯ МОЛОДИХ

ЗА МАЙБУТНЄ – БЕЗ ТИРАНІВ

Молодіжний громадський рух «Нова Країна» та молодіжна громадськість Івано-Франківська стурбована наміром встановити пам'ятник Сталіну у Запоріжжі. На наш погляд, подібні речі не можуть відбуватися на початку XXI століття в умовах демократичного суспільства та вільного доступу до історичної правди, мовиться у зверненні новоукраїнців.

Сталінізм – це тиранія, це мільйони знищених українців, засланих до концтаборів, репресованих, померлих з голоду... Сталінізм – це одна з найтрагічніших сторінок в історії українського народу. Адже відомо, що Сталін причетний і відповідальний за організацію масових репресій, убивств, голодомору, колосальну втрату генофонду української нації.

Постать Сталіна стоїть у ряду таких диктаторів як Адольф Гітлер у Німеччині, Пол Пота в Камбоджі, діяльність яких однозначно засудила світова громадськість. Важко увябити в сучасній ФРН будівництво пам'ятника фюреру, що по аналогії збираються зробити в Запоріжжі.

Нова генерація не може мовчки спостерігати за відвертими і цинічними глузуваннями з української історії, національної пам'яті. Якщо влада нас не почує і не відреагує на цей стан справ, ми будемо починати акції протесту по всій Україні!

Пам'ятники та меморіали повинні зводитися в пам'ять жертв, а не на честь диктаторів!!!

Н. К.

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

ЗБЕРЕЖЕНА БОГОМ

Містечко Бережани на подільсько-галицькому пограниччі понад річкою Золота Липа називають маленьким Львовом. Воно відоме ювелірними виробами й історичними боями січових стрільців.

Карпати починаються звідси. Якщо з Бережан їхати в напрямку Рогатина, а потім через Дністер до Івано-Франківська, рельєф стає дедалі неспокійнішим, інколи стрімким – і так аж до гуцулів. Поблизу міста розташована найвища точка Опілля – західної частини Подільського плато – 448 метрів над рівнем моря.

Якщо піднятися на одну з бережанських гір Сторожинську, Звіринець, Яришів, Руриська чи Лисоню – побачений краєвид запам'ятається назавжди. Церковні бані й дахи з австро-угорською черепицею, шпиль ратуші та розкішне озеро – це видовище не важко сплутати з панорамою містечок Баварії чи Моравії. До Бережан люблять їздити мисливці, щоб у чагарниках навколо ставка постріляти дику качку, а взимку за «бережанським» тягнуть «пінгвіни».

Бережани – це ще Поділля, а далі – Галичина. Рестораци та кав'ярні міста пропонують коропів у сметані, смажених переліпок, і польські флячки й вареники, запечені в духовці, й деруни з м'ясом, і борщ із грибами, й свинину відбивну з грибною начинкою, й картопляні голубці.

Мешканці міста надзвичайно доброзичливі. На місцевому цвинтарі охайні, доглянуті могили українських вояків легіону Українських січових стрільців (УСС), Української Галицької Армії (УГА), Української Повстанської Армії (УПА). А ще – польські військові захоронення 1920-х років, могили німецьких солдат Першої і Другої світових воєн, а також братня могила бійців Червоної армії.

Бережани розташовані майже в центрі трикутника «Львів–Тернопіль–Івано-Франківськ». За Австро-Угорщини місто разом із Коломиєю, Львовом та Станиславом увійшло в четвірку найбільших культурних та економічних міст Галичини. Пізніше місто Бережани помітно занепадо.

У 1534–1554 роках руський воєвода, коронний гетьман Микола Снявський спорудив місцевий замок, оборонний форт проти турків і татар. Микола Снявський – прибічник православної віри, та він користувався довірою короля Речі Посполитої. Він не цурався розбишацьких походів у Дике поле з запорожцями.

На Адамівці, передмісті Бережан, є одна з найдавніших середньовічних дерев'яних церков – храм Св. Миколая (XVI ст.). Через австрійську та польську забудову місто називають «маленьким Львовом».

Іван Франко кілька років служив у бережанському прикордонному царському полку і якось повернув сюди вже відомим письменником.

У дитинстві на Адамівці мешкав польський військовий доктор часів міжвоєнної Едвард Ридз-Смігль. Він мешкав зі своєю бідною матір'ю, а щоб вижити, продавав пампушки на бере-

жанській набережній. Коли у 1939 самостійна Польща доживала останні дні під ударами Вермахту й Червоної армії Ридз-Смігль віддав наказ командувати 51-го піхотного полку, розквартированому в Бережанах, сформувати військове підпілля. Історики вважають, що воно стало предтечею польського партизанського руху, відомого під назвою Армія Крайова (АК).

У різні часи бережанську місцевість штурмували або займали староукраїнські (княжі), коронні (польсько-литовські), турецькі, татарські, козацькі, шведські, австрійські, німецькі, російські (царські), українські (УГА), нацистські, совєцькі війська, відповідно назви вулиць змінювались інколи по п'ять-сім разів.

Блукаючи вечірнім містом, можна чути, як співають люди, що повертаються з гостей. Репертуар знайомий до болю. Це переважно козацькі гуцульські, стрілецькі, упівські пісні: «Гей, на горі, там жінці жнуть», «Довбуш», «Фур-фур», «Ой, з-за гори чорна хмара встала», легендарна «Лента».

Створення однієї зі стрілецьких пісень пов'язане з містом – «Як з Бережан до кадри». Це пісня про розлуку з коханою через відступ майже вщент розбитого легіону УСС після битви з царськими військами у серпні-вересні 1916 року на горі Лисоня.

У національній історії битва 1916-го на Лисоні посіла таке ж сакральне місце, як і бій українських юнаків з більшовиками під Крутами 1918 року. На долю легіону січових стрільців, який входив до складу 55-ої дивізії Південної царської армії, випало стримувати «карпатський наступ» росіян. Із учасників битви, сотників, хорунжих у подальшому вийшла еліта дивізії січових стрільців під командуванням Є. Коновальця та армії Української Народної Республіки (УНР), Української Галицької Армії (УГА), Української військової організації (УВО) та Української Повстанської Армії (УПА).

Упродовж XX ст. бережанці, попри цування з боку спершу польської, а потім радянської влади, зберегли героїчний дух Лисоні, яка ще з 1920-х років стала місцем паломництва.

Бережанщина відома також національним рухом опору в 1930–1950 рр. Історики у своїх дослідженнях збройної боротьби ОУН вказують на цікавий факт: проголошення незалежності України в окремому регіоні. Теорію «будови державності від першого села» розробив військовий теоретик ОУН, полковник Михайло Колодзінський, масового впровадження вона набула на Закарпатті, а також у Бережанському повіті. Окружний керівник організації Бережанських націоналістів Григорій Голяш провів масштабну мобілізацію активістів регіону. Коли у вересні 1939 року під час окупації Польщі німецькими та радянськими військами польська влада розвалювалась, багато українських місцевих громадян вирішили «локально» відновлювати українську державність – у межах своїх округів.

Бережанський патріотизм у роки Другої світової війни лякав навіть кремлівських посіпака. Про це, зокрема, свідчать донесення Лаврентія Беріє

Йосифу Сталіну восени 1944 року: «20 жовтня була проведена операція з ліквідації банди, що діяла в Бережанському районі. Бандити організували кругову оборону, зайнявши для цього триповерхову споруду клубу. Не маючи можливості вибити бандитів кулеметним вогнем, чекістсько-військова група обстріляла приміщення Клубу артилерійським вогнем, будинок загорівся, бандити загинули під його уламками».

Боротьба Бережанського національного підпілля проти совєтської окупації тривала аж до середини 1950-х років.

З кожним роком на вулицях Бережан все більше іноземних гостей із Польщі, Ізраїлю, Канади, США, Великої Британії. Бережани за кордоном славляться аж трьома діаспорами! Це польська, єврейська та власне українська, адже в місті до Другої світової війни переважали ці три національності.

Ізраїльський професор Шимон Редліх провів дитинство у Бережанах. Уроки війни пережив тут голокості згодом написав вражаючу книгу, опубліковану й українською: «Разом і нарізно в Бережанах. Полки, євреї та українці. 1919–1945». Його розповіді про «минули Бережани» інколи нагадують мемуари Стефана Цвейга про Австро-Угорщину – там йдеться про спокійне життя перед бурєю війни.

«Якщо не бути в Раю та біля Чортового каменя, значить не бачити Бережан», – скаже будь-хто з місцевих. Неподалік міста справді є Рай – село, біля якого граф Потоцький створив садовий парк «оазу» з каскадом озер, щось на кшталт Софіївки в Умані. Біля воріт Райвського парку зберігся палац Потоцького, в якому тепер – лікарня для божевільних. У цьому є щось містичне, воно нагадує вірш українського поета-дисидента Миколи Горбала: «Ми вже вільні, Боже, вільні...» Тут росте розколотий від часу та підперезаний металевим обручем дуб Богдана Хмельницького, біля якого гетьман зупинявся, йдучи на Львів. Цей Рай славиться цілющим джерелом, температура води якого навіть у спекотні літні місяці становить близько 4-х градусів за Цельсієм.

Тим, хто одружується в Бережанах, неодмінно треба відвідати Чортовий камінь неподалік від передмістя Лісники. Це така місцева традиція. Вона почалася ще в часи князя Ярослав Осмомисла, коли він зустрівся біля цього каменя зі своєю коханою Настасією Чагрівною. Масова проща мешканців Бережан і гостей міста до Чортового каменя відома здавна. Тут були Іван Франко, Андрій Чайківський, Богдан Лепкий, Соломія Крушельницька.

Будучи в Бережанах необхідно відвідати «Пам'ятний хрест» жалоби і слави Українським січовим стрільцям на горі Лисоня – з цієї точки краєвиди Бережан розкриваються, наче на долоні, не дарма ж висота мала тактичне значення під час боїв 1916-го за місто між царськими військами та українським легіоном царської армії.

В'ячеслав КУЧМА,
Тисмениця–Торонто

ЖИТТЯ ГРОМАД

ПОСТУП СОЮЗЯНОК

20 березня 2010 року Івано-Франківський осередок Союзу українців відзначив ювілейну дату – 20 років відновлення діяльності організації.

Подаємо спомини Стефанії Юркевич з нагоди роковин відновлення діяльності Союзу українців.

(Продовження. Поч. у № 13, 14)

1998 рік

Семинар, організований центром політичних та дипломатичних досліджень фонду Британського зв'язку в Україні – для представниць громадських жіночих організацій Івано-Франківської, Львівської та Тернопільської областей (м. Івано-Франківськ). Івано-Франківську область представляли Союз українців, «Жіноча громада» та інші.

Чергове засідання членкинь Координаційної ради українських жіночих громадських організацій (м. Івано-Франківськ). Розглядали постанову облдержадміністрації щодо підготовки до Всеукраїнсько-

го конгресу «Жінка у сучасному суспільстві».

Наукова конференція з нагоди пам'яті першого директора українського інституту для дівчат у Перемішлі Марії Примівни (реставрована могила, відновлений старий цвинтар у с. Лолін) (м. Болехів). Виступала Л. Говенко з доповіддю «Пізнаймо себе у праці». Прибули союзнянки з Тернополя, гості зі Львова, Долини, Болехова, Вигоди, Івано-Франківська.

Союзнянки святкували 550-річчя с-ща Кути Косівського району. Видана книжка О. Німця «Кути», де згадується про діяльність довоєнного та відродженого Союзу українців.

Філія СУ організувала концерт, присвячений пам'яті Софії Галечко – національної героїні, хорунжої Українських січових стрільців (м. Надвірна).

Урочисте посвячення пам'ятної дошки вчительці Іванні Блажевич ус. Залуква Галицького району. Організатори – союзнянки села Залуква.

Міжнародна жіноча конференція «Демократія і мир» (м. Тернопіль). Делегат – голова ВСУ Л. Говенко.

Візна науково-практична конференція «Передаймо нащадкам наш скарб – рідну мову» (м. Рогатин). Члени правління СУ, організатори – Рогатинська філія СУ.

1999 рік

Установчий з'їзд – створення Національної Раджінок України (м. Київ). Головою НРЖУ обрали Ірину Голубеву. Делегат від СУ – Л. Сорохтей.

Виставка-семинар-курси «Стилізований народний одяг», організована відділом СУ (м. Івано-Франківськ).

Ювілейне засідання Координаційної ради відділу СУ «Обличчям до України» з нагоди відзначення

5-річчя від дня проведення II Світового Конгресу СУ в Івано-Франківську (присутні 72 особи), створення нових молодіжних осередків (24 липня, м. Івано-Франківськ).

Участь союзнянок Києва, Львова, Івано-Франківщини у IX Гуцульському фестивалі (м. Надвірна).

Візнє засідання відділу СУ з нагоди 800-річчя Рогатина і 500-річчя народження Роксолани (Насті Лисовської) (м. Рогатин).

2000 рік

Презентація монографії доктора історичних наук Б. Савчука «Жіноцтво в суспільному житті Західної України», організована Івано-Франківським відділом СУ в актовому залі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ). Присутні 200 осіб.

Візнє засідання відділу СУ, присвячене 145-річчю від дня народження Н. Кобринської та 10-річчю відновлення СУ в Болехові (м. Болехів).

Проведена звітно-виборна конференція відділу СУ (м. Івано-

Франківськ), відзначене 10-річчя відновлення діяльності СУ на Івано-Франківщині. Головою відділу СУ обрали Л. Сорохтей.

Науково-практична конференція «Українська культура і сьогодення». Присутні члени Координаційної ради СУ, гості (м. Київ).

Наукова конференція з нагоди 125-річчя від дня народження Катрі Гриневичевої, організована міським осередком СУ Івано-Франківська (голова – В. Дріль) (м. Івано-Франківськ).

Науково-практична конференція, присвячена Софії Русовій – визначній українській громадській діячці, педагогу, організована Івано-Франківським Прикарпатським національним університетом ім. В. Стефаника, відділом СУ, «Молодою українкою» фізико-технічного ліцею (м. Івано-Франківськ).

Відкриття меморіального музею родини Гриневичів (м. Івано-Франківськ).

IV з'їзд Союзу українців (м. Київ). Головою Всеукраїнського Союзу українців обрали Л. Григорович.

З РОСИ І ВОДИ!..

**Отут мої розложисті
черешні
І перші сподівання
без олжі,
Отут мої минувшина
й прийдешність,
А я між ними –
на тонкій межі.**

Петро Шкраб'юк

НАТХНЕНИЙ ВІТЦІВЩИНОЮ

Кажуть, якою відомою людиною не була б у своїх досягненнях чи звершеннях, завжди у хвилини радості чи смутку думками лине до своєї вітцвіщини, до тієї стежки, яка повела в широкий світ від отчого порога...

Рідне село, стежки дитинства, батьківська стріха, прадідівська джерелиця, мамина молитва – це речі, які є оберегами в житті, джерелом творчості й натхнення в усіх починаннях. Закрадається думка, що саме те все святе, що тісно пов'язане з вітцвіщиною, надихнуло на наукові праці, дослідження у царині історії рідного села, краю магістра історії, члена Національної спілки краєзнавців Івана Миколайовича Тиміва – уродженця села Бортники, що на Тлумаччині.

Змалечку Іван зростає у сільській багатодітній родині Миколи й Меланії Тимівих, де з діда-прадіда люблять і шанують українську пісню, прадідівські звичаї і традиції, живуть за християнськими законами, а основне – у родині Тимівих панує національно-патріотичний дух, любов до рідної землі, які передаються з покоління в покоління.

Дід Івана Миколайовича по лінії батька – Іван Тимів у 1933–1937 роках завідував читальнею «Просвіти» у Бортниках, від активну культурно-просвітницьку роботу в селі.

Сьогодні батько пана Івана – Микола Тимів є шанованим у Бортниках чоловіком, у молоді роки був активним членом сільського драмгуртка, художньої самодіяльності, сьогодні він уже в поважному віці, але продовжує вести активну просвітницьку роботу серед молоді села, очолює церковний комітет УГКЦ, бере активну участь у всіх загальносільських заходах.

Іван Миколайович Тимів закінчив історичний факультет Івано-Франківського педагогічного інституту ім. В. Стефаніка (1989), працював учителем історії у школах сіл Делева і Жуків на Тлумаччині.

З 1993 р. – викладач історії у вищому професійному училищі Калуша. Дослідник історичного минулого Покуття і Бойківщини, автор наукових і краєзнавчих публікацій, керівник історико-краєзнавчої секції ОДЦТКУМ. Переможець обласного конкурсу пошуково-дослідниць-

ких робіт туристично-краєзнавчої експедиції «Краса і біль України» (напряма «Свята спадщина», тема дослідження «Історичні пам'ятки періоду татарських і турецьких нападів на землі Галицької Русі XV–XVI ст.»).

Бортниківчани з шаною і гордістю відгукуються про Івана Миколайовича, адже він є автором чотирьох книг про село Бортники: «Історія церкви в селі Бортники XV–XX ст.» (2003), «Село на Покутті в XV–XVIII ст.» (2006), «Історія народної школи в Бортниках» (2007), «Бортники на Тлумаччині. XIX – тридцять років XX ст.» (2008). У своїх історичних книгах про рідне село Іван Тимів розповідає про минулі покоління бортниківчан, про їхній побут, звичаї, традиції, освіту, церковне життя села, відрадно те, що у четвертій книзі автор написав історію «Просвіти» у селі Бортники з часу заснування до 1939 року.

Книги про рідне село – це результат тривалої роботи у вітчизняних (Центральному державному історичному архіві України у Львові) та зарубіжних архівах, зокрема, Головному архіві давніх актів у Варшаві.

Завданням на теперішній час Іван Миколайович вважає віднаходження найдавнішого документа про заснування села Бортники (князівської або королівської грамоти), дослідження й публікацію найдавніших джерел з історії села, а також матеріалів про діяльність підпілля ОУН та УПА на території Бортник зокрема і Товмаччини загалом.

Іван Тимів є першим автором історичних книг про село Бортники, його видання часто використовують учні й вчителі місцевої школи на уроках історії, у проведенні виховних заходів, зокрема, диспутів, годин пам'яті, семінарів з краєзнавства... Односельці щиро вдячні панові Івану за видання книг, бо щасливий і гордий той народ, який може передати нащадкам неоціненний скарб – історичну пам'ять минулих поколінь.

З роси і води Вам, Іване Миколайовичу!

Галина СЛОБОДЯН,
голова товариства «Просвіта»
с. Бортники Тлумачького р-ну,
лауреат премії ім. Марійки Підгірянки

ЩО НА СЕРЦЕ ЛЯГЛО...

...НЕ ПОЛЕ ПЕРЕЙТИ

Мирослава Доміна присвятила медицині понад сорок років. Сьогодні вона – пенсіонерка зі статусом дитини війни, яка народилася саме в той час 1944 року, коли Івано-Франківськ був окупований німецькими військами. А тоді, у воєнні й повоєнні роки, виживати було нелегко, але Мирослава з дитинства любила все живе: як десь побачить зламану квіточку чи деревце, то підв'яже, полле, пташку підбиту вилікує, нагодує бездомних кошенят, псиків. У школі вчилася добре й завжди мріяла про медичний інститут, але їй не вистачило півбала, тож була зарахована до медичного училища, де обрала акушерське відділення. Так вона сорок років першою приймала на свої руки народжене життя, а потім підтримувала, доглядала, допомагала батькам, щоб здоровими, сильними зростали діти. І своїх дітей виховала, внуків і правнуків, а скільком людям рятувала життя.

Мирослава Доміна
(світлина Валентини Томків)

Тепер пані Мирослава знайшла собі ще й віддушину у житті – співає в народному хорі ветеранів, яким керує заслужений працівник культури Віктор Поліщук. У колективі співають і медики, і вчителі, і професійні музиканти різних поколінь. Тож Мирослава Михайлівна, яка з молодості писала свої вірші, тепер охоче присвячує їх хорівим друзям.

Підсніжники
Голівки свої похилили
Підсніжники милі твої.
Коли я тебе полюбила,
Вони ще під снігом були.
Сьогодні – чарівна весна
Ім промінь тепла принесла
Й розквітли для того вони,
Щоб ти дарував їх мені.
То була перша любов,
І вже не таю цього я,
Лиш хочу, щоб вернулася знов
Наші літа і мрія моя...

ДО ДНЯ МАТЕРІ

НЕНИНІ РУКИ

Ненині руки – найдобріші в світі,
Для нас працювали,
Щоб мали щось діти,
Руки матеріні – теплі і ласкаві,
Діточок плекали у нашій державі.

У моєї мами – працюючі руки,
Шили вони одяг для мене й онуків,
Весь вік працювали ці руки для нас
І водили в школу нас
у перший клас.

На колгоспних нивах ці руки робили,
А хліба удостал там не заробили,
Буряки копали, державі здавали,
Та цукру рукам тим
так само не дали.

Працювали руки, скажемо напевно,
В колгоспі радянським
майже задаремно,
Мусили ці руки тяжко працювати,
Щоб дітям освіту могли якусь дати.

Виростали діти, підросли й онуки,
Гладили ці руки голівки

й правнуків,
А тепер ці руки у Бозі спочили –
Приносимо квіти на їхні могили.

Дякуймо рукам цим
за ласку й турботу
І за повсякденну їх тяжку роботу,
За руки ці добрі Богу помолімся,
І своїм матусям низько
поклонімся.

Ярослава ЛЕВИЦЬКА

НАШІ ЗІРКИ

ВОЛОДАРКА МЕЦО-СОПРАНО

Ірина Житинська
і **Арнольд Рудковський**
в опері Верді «Набукко»

Ірина Житинська змалечку душею прикипіла до музики, адже тато Тарас – лауреат першого фестивалю «Червона рута» – і до сьогодні пропагує українську му-

зику в Англії, Америці, Європі. Тож навчання в ДМШ № 2 по класу скрипки, Державне музичне училище ім. Д. Січинського по класу скрипки, сольні виступи, перемоги на фестивалях і конкурсах, «Уроки вокалу» у Михайла Стефанюка привели Ірину до вокального відділу Київської академії музики ім. П. Чайковського, де її вчили професори В. Курін та О. Дяченко.

Участь у фестивалях «Нові імена України» (2003), «Мистецтво XXI століття» (2004), молодих співаків ім. А. Солов'яненка (2006) принесли Ірині перемогу й упевненість, що спів стане невід'ємною частиною її життя. В цьому дівчині допомогли утвердитись і батьки, які допомагали в навчанні, відвідуванні найкращих оперних театрів світу, адже як найближча людина мама, пані Марта, не могла не підтримати свою єдину донечку.

Тож перший її дебют відбувся на сцені Національного театру опери і балету в Києві, де Ірина співала партію Ольги в опері П. Чайковського «Євгеній Онєгін»,

потім – театр опери та балету міста Вроцлав у Польщі, де і сьогодні молода перспективна співачка працює за контрактом у 10 виставах. Відтак у 2008 виступ у королівській опері Мадрида. Ірина вдячна за співпрацю видатним диригентам (Е. Міхнік, Р. Кодман, В. Стрелко, А. Страшинський), режисерам (М. Знаєцькі, В. Заводзінські, М. Вейс-Гжеєнські), які стали її вчителями, так як і співакам – партнерам по виступах. Завдяки всьому цьому сьогодні молода успішна співачка є окрасою найвідоміших опер світу.

Найбільше Ірина любить свою Кармен в опері Бізе «Кармен», адже з нею вступала до Національної академії, а також партію Фенени з опери «Набукко» і Магдаліни з опери «Ріголетто» Верді. А взагалі, як говорить Ірина, все, що співає, проходить через її серце й душу, тому є невід'ємною частиною її самої, бо інакше це не було б переконливо. Хоч така робота забирає масу енергії, але це її улюблена праця.

Любов ЗОРІНА

НОМІНАНТИ

КОМІСІЯ ВИЗНАЧИЛАСЯ

Відбулося засідання комісії з призначення премії імені Василя Стефаніка в галузі літератури. У підсумку першого туру конкурсу – за результатами обговорення та відкритого голосування – до участі в другому турі конкурсу допущені твори й роботи в таких номінаціях:

проза (драматургія, переклади):
Дранчук Василь, «У пошуках долі» (у двох книгах),
Мохорук Дмитро, «Тяжкий хрест» (художньо-краєзнавчий роман-хроніка),
Ткачівська Марія, «Тримай мене, ковзанко»,

Походжук Дмитро, «За ким плачуть флюяри»,
Бойчук Володимир, «Дивосвіт»,
Гриньків Дмитро, «Гнате, йой!»;
поезія:
Арсенич Дмитро, «П'ять витоків»,
Рябий Василь, «Віно коконів. Поезії»,
Гросевич Володимир, «Янголи у вікні»,
Князький Орест, «Мій вічний подив. Учительська лірика».

Наступне засідання комісії щодо присудження премії імені В. Стефаніка відбудеться 7 травня.

А. Ч.

ОМАР ХАЙЯМ

РУБАЇ

Ніхто ще не здолав страшної сили неба
І не наситився навк дарами хліба.
Хвалилися рано ти, що цілий і живий,
Прийде і твій кінець, коли буде
потреба.

Щоб мудро шлях пройти,
знати треба немало –
Ти правду пам'ятай, що мудрість
тобі дала:
Ти краще голодуй, ніж що попало їсти
І краще будь один, ніж разом
з ким попало.

Вино – не зло, як поєднати з тим,
Ким п'ється і коли, багато чи і з ким.
Якщо ці правила виконувати мудро,
Вино не шкодить нам нічим.

Ти сьогодні не владний
над завтрашнім днем,
Твої задуми завтра розвіються вщент.
Ти сьогодні живи,
якщо ти не безумець –
Твоя зірка зірветься і згасне умент.

Нехай життя тобі на триста літ дано,
Та все ж кінець твій буде все одно.
Чи ти багач, чи ти жебрак останній –
Ціна одна. Так буде, є і так було.

Мій шлях зневірою наситився словна,
Грошей і золота не було і нема.
Я долю не клену,
хоч важко доводилось –
Зі мною завжди –
любов, щедрість і краса.

Для чого ці скарби, що назбирав
ти за життя?
Хто вічно жив із нас? Таких не знаю я.
Життя нам в борг дано
і то на час недовгий,
А те, що в борг дано, –
не власність є твоя.

Так, я в покори клятви не давав,
Гривів своїх з лиця я не змивав,
Та вірив я завжди в великодушність
І одного двома не завивав.

Перед тобою лиш не утаюся –
Своєю тасмницею святою поділюся:
Кохаючи тебе,
я в прах зійду могильний,
Кохаючи тебе, я з праху піднімусь.

Переклав Йосиф КАЧМАР